

"Gambia ...the Smiling Coast!"

Nederlandse samenvatting

“Gambia ...the Smiling Coast!”

Een onderzoek naar kindersekstoerisme in Gambia en de betrokkenheid hierbij van Nederlandse toeristen.

Onlangs heeft Terre des Hommes een onderzoek verricht naar kindersekstoerisme in Gambia en de betrokkenheid hierbij van Nederlandse toeristen. Dit onderzoek is opgezet en uitgevoerd in samenwerking met Gambiaanse organisaties, die verenigd zijn in de Child Protection Alliance. Uit het onderzoek zijn zeer sterke aanwijzingen naar voren gekomen dat Nederlandse toeristen betrokken zijn bij kindersekstoerisme in Gambia. Als kinderplichtorganisatie stelt Terre des Hommes zich ten doel dergelijke schendingen van kinderrechten aan de kaak te stellen.

Al in 1996 startte Terre des Hommes een campagne tegen kindersekstoerisme. Onderdeel van deze campagne was, tot afgelopen zomer, de lobby richting Nederlandse overheid voor een vereenvoudiging in de vervolging van kindersekstoeristen. Recente wetswijzigingen hebben dit mogelijk gemaakt, zodat de Nederlandse wetgeving betreffende seksueel kindermisbruik nu in overeenstemming is met het VN Kinderrechtenverdrag. Echter, het is nu tijd voor de daadwerkelijke vervolging van Nederlanders die zich in Gambia, en op andere plaatsen, schuldig maken aan het seksueel misbruiken van een kind. Hiertoe zijn in het onderzoeksrapport concrete aanbevelingen geformuleerd.

Het onderzoek

Het samenwerkingsverband tussen Terre des Hommes en de Child Protection Alliance begon naar aanleiding van een e-mail conversatie over een pension, het ‘Holland House’ genoemd. Hier verbleven veel Nederlandse toeristen, waarvan sommigen kinderen in Gambia seksueel zouden misbruiken.

Besloten werd een twee weken durend veld onderzoek in Gambia te verrichten om antwoord te krijgen op de volgende onderzoeksvragen:

1. Vindt kindersekstoerisme in Gambia plaats?
2. Zijn Nederlandse toeristen hierbij betrokken?
3. Welke internationale en nationale regelgeving moet worden hervormd of nageleefd om seksueel misbruik van kinderen door toeristen te voorkomen en te bestraffen?

Hiertoe zijn mensen met verschillende achtergronden, werkzaam in de toeristenindustrie of betrokken bij kinder- en jeugdwerk, en van verschillende organisaties en instanties geïnterviewd. Andere bronnen van informatie bestonden uit interviews met Nederlandse toeristen, (kranten)artikelen, aangiften van kindermishandeling door buitenlanders bij de Gambiaanse politie en het ministerie van Sociale Zaken, en observaties van de onderzoekers ter plaatse.

Het doel van het onderzoek was om uit te vinden of de geruchten over het ‘Holland House’ een specifiek incident behelsde of dat kindersekstoerisme een daadwerkelijk probleem vormt in

Gambia. Toen het laatste het geval bleek te zijn, is een antwoord gezocht op de vraag welke internationale en nationale regelgeving nageleefd of hervormd moet worden om kindermisbruik door toeristen te voorkomen en te bestraffen. Hiertoe is een analyse gemaakt van relevante internationale en nationale verdragen en wetten met betrekking tot seksueel kindermisbruik.

De hoofdonderzoekers waren Mireille Bijnsdorp, Kinderrechtenmedewerker van Terre des Hommes Nederland, en Micheal Montgomery, Technisch Adviseur van de Child Protection Alliance Gambia. De onderzoekers waren in staat om elkaar goed aan te vullen. Mireille woont en werkt in Nederland en heeft een achtergrond in mensenrechten, in het bijzonder kinderrechten. Micheal, geboren in Ierland maar de laatste drie jaar woonachtig in Gambia, heeft een achtergrond in sociale antropologie en maatschappelijk werk en een kinderrechtenactivist is.

Tot nu toe is nog niet veel onderzoek gedaan naar kinderseksstoerisme in Gambia. Het rapport 'Kinderseksstoerisme (vanuit Nederland): onderzoek naar bestaande en (mogelijk) nieuwe reisbestemmingen', uit oktober 2002, dat is geschreven in opdracht van het Ministerie van Justitie, noemt Gambia echter ook als een land waarin de aanwezigheid van kinderseksstoerisme is bevestigd.

Gambia- the smiling coast

Gambia, een vroegere Britse kolonie, is gelegen aan de westkust van Afrika, bijna geheel omgeven door het buurland Senegal, en telt 1,4 miljoen inwoners. Het toeristenseizoen duurt van oktober tot april en komt overeen met het droge seizoen in Gambia en de koude natte winter in Europa. Dankzij de vriendelijkheid en gastvrijheid van de Gambianen, heeft het land de naam 'the smiling coast' gekregen.

Aangezien Gambia tot de armste landen van de wereld behoort, zijn de inkomsten die gehaald worden uit de toeristenindustrie erg belangrijk. Geschat wordt dat 10% van de bevolking afhankelijk is van het geld dat door het toerisme binnenstroomt. Het is dan ook niet vreemd dat toeristen een bijzondere plaats innemen in de ogen van de Gambianen. De regering doet er alles aan om het de toeristen naar de zin te maken en de bevolking doet er alles aan om vriendschappen te sluiten met deze 'toubabs' (blanke rijke persoon). Vaak leidt zo'n vriendschap ertoe dat toeristen kinderen sponsoren door hun schoolgeld te betalen.

In sommige gevallen echter wordt vriendschap op een bijna agressieve manier opgedrongen aan toeristen. Zogenaamde 'bumsters' (veelal jonge jongens) hangen rond in de buurt van hotels en restaurants en vallen toeristen lastig door geld te vragen, seks of vriendschap aan te bieden tot het punt dat toeristen geen ruimte meer krijgen voor rust en ontspanning. De Gambiaanse overheid heeft vergaande maatregelen genomen om deze 'bumsters' aan te pakken.

De islam speelt een belangrijke rol in het dagelijks leven van vele Gambianen. Door de eeuwen heen is de islam aangevuld en geharmoniseerd met Afrikaanse gebruiken en gewoontes. Religieuze en culturele gewoonten zorgen ervoor dat seks als een taboe onderwerp geldt tussen de generaties. Kinderen kunnen niet bij hun ouders terecht om over hun ervaringen te praten, waardoor seksueel misbruik gemakkelijk voort kan duren.

Onderzoeksresultaten

De antwoorden op de vragen of kindersekstoerisme in Gambia voorkomt en of Nederlandse toeristen hierbij betrokken zijn, waren overweldigend. Alle ondervraagden waren van mening dat toeristen in Gambia kinderen seksueel misbruiken en sommigen bevestigden dat zich onder deze toeristen ook Nederlanders bevinden. Degene die dit laatste niet konden bevestigen, ontkenden het ook niet. Voor veel Gambianen is het moeilijk om onderscheid te maken tussen personen van verschillende Europese nationaliteiten.

Over het algemeen waren de ondervraagden van oordeel dat met name mannelijke toeristen van boven de 45 jaar naar Gambia komen om kinderen, zowel meisjes als jongens, seksueel te misbruiken. Vrouwelijke toeristen hebben ook seksuele relaties met jonge Gambiaanse mannen, maar deze mannen worden veelal boven de 18 jaar geschat. De leeftijd van kinderen die misbruikt worden, werd gedacht te variëren tussen de 9 en de 16 jaar voor zowel jongens als meisjes.

Deze kinderen zouden met name de Sierra Leoonse, Senegalese, Kongolese, Guineese, Libanese en Gambiaanse nationaliteit bezitten. Dit is te verklaren door het feit dat Gambia, in vergelijking met andere landen uit de regio, een relatief vreedzame staat is waar veel vluchtelingen hun heil zoeken. Vluchtelingenkinderen vormen een kwetsbare groep ten aanzien van seksueel kindermisbruik, evenals straatkinderen, fruit- en pindaverkopers. Dit zijn kinderen uit de armste gezinnen en kinderen met weinig of geen ouderlijk toezicht.

Maar ook schoolkinderen vormen een doelwit. Toeristen zoeken direct contact met schoolgaande kinderen of hun familie. Onder het mom van het willen bijdragen aan de schoolkosten, wordt een vrijbrief gecreëerd voor het seksueel misbruiken van het kind. Soms worden de contacten tussen toeristen en kinderen echter indirect gelegd, met behulp van tussenpersonen, die veelal in georganiseerd verband samenwerken.

Een aantal ondervraagden vermeldde dat zij toeristen hebben gezien die kinderen seksueel misbruikten in de zee of in de duinen. De meesten echter verwezen naar minder openbare plaatsen, zoals hotelkamers. In sommige hotels kun je iemand mee naar je kamer nemen door een extra bedrag voor die nacht te betalen. In andere gevallen wordt het hotelpersoneel zwijggeld toegeschoven. Echter ook op klaarlichte dag bezoeken kinderen toeristen op hun hotelkamers zogenaamd om schoolboeken, schriften en pennen in ontvangst te nemen.

Eén van de ondervraagden vertelde dat het seksueel misbruik van kinderen in Gambia soms een vervolg krijgt in Nederland en andere Europese landen. Toeristen die zich schuldig maken aan het seksueel misbruiken van kinderen, nodigen deze kinderen soms uit voor een vakantie in hun land van herkomst. Aangezien deze toeristen goede vrienden zijn geworden van de familie, geven ouders hun toestemming, niet wetende dat hun kind wordt misbruikt.

In Gambia is het niet de gewoonte om over seks te praten, waardoor ouders veelal geen misbruik vermoeden. Als ze al iets vermoeden, wordt er vaak meer belang gehecht aan de welvaart van de familie dan het welzijn van het individu (kind). Daarnaast leiden verwachtingen en ideeën die jonge mensen in Gambia hebben over seks, liefde en huwelijk ertoe dat seksuele uitbuiting niet wordt gezien als een probleem, zolang er ook iets voor hun in zit.

Dit laatste heeft te maken met het Suikeroom-fenomeen (Sugar Daddy-phenomenon), een cultureel verschijnsel dat in verschillende delen van Afrika voorkomt. Dit houdt in dat oudere

mannen, naast hun vrouw, een jong meisje als minnares erbij nemen. Vaak op eigen initiatief, maar soms ook neemt het meisje het voortouw. Zo'n relatie wordt door beide partijen beschouwd als een lucratieve zaak. De man krijgt seks van een maagd, waardoor hij gelooft geen risico te lopen op seksueel overdraagbare ziektes. Het meisje krijgt cadeaus in de vorm van nieuwe kleren, mobiele telefoons of voedsel. Het is dan ook niet raar dat wanneer Europese mannen naar Gambia komen, zij profiteren van bestaande normen in hun voordeel aangezien zij relatief rijk zijn.

Maatregelen die genomen moeten worden om kinderseksuïstme in Gambia te bestrijden zijn divers. Ondervraagd werden op een gebrek aan bewustzijn over seksueel kindermisbruik in het algemeen en door toeristen in het bijzonder. Genoemd werd ook het gebrek aan plaatsen om aangifte van seksueel kindermisbruik te doen. De Gambiaanse omkopingscultuur frustrerde al menig maal een rechtszaak en wetten op dit gebied zijn onduidelijk en voldoen niet aan de internationale verdragen die door Gambia zijn ondertekend. Het Gambiaanse Openbaar Ministerie merkte op dat bewijsmateriaal vaak pas boven tafel komt als de verdachte alweer terug in zijn eigen land is. Bovendien ontbreekt het de politie aan geld en middelen ten behoeve van een effectieve aanpak van het probleem.

Gekeken naar internationale en regionale verdragen, die ondertekend zijn door Gambia en Nederland, hebben kinderen recht op bescherming tegen iedere vorm van seksuele uitbuiting, met name tegen prostitutie en pornografie. Dit recht geldt voor alle kinderen, zowel jongens als meisjes onder de 18 jaar oud. Daarnaast hebben kinderen recht op bescherming tegen ontvoering en handel in kinderen voor seksuele doeleinden.

Het implementeren van deze rechten van Gambiaanse kinderen is allereerst de verantwoordelijkheid van de Gambiaanse regering. Gambia kan hiervoor wel de hulp inroepen van andere landen, zoals Nederland, die op hun beurt verplicht zijn in goed vertrouwen gehoor te geven aan hun verplichting op te komen voor kinderrechten overal ter wereld. Daarnaast heeft Nederland al voldaan aan haar verplichting om seksueel kindermisbruik door Nederlanders in het buitenland strafbaar te stellen ongeacht de wetgeving op dit terrein in dat andere land.

Hierdoor genieten kinderen in Gambia bescherming tegen seksueel misbruik onder zowel de Gambiaanse wet als de Nederlandse wet, mits het misdrijf is gepleegd door een Nederlander. Door druk van buitenaf, mede van Terre des Hommes, heeft Nederland afgelopen jaar haar wetgeving in overeenstemming gebracht met het VN Kinderrechtenverdrag. De Gambiaanse wet voldoet echter nog niet aan deze internationaal erkende rechten van het kind en moet dus nog worden aangepast.

De toeristenindustrie kan ook een belangrijke rol spelen in het voorkomen van seksuele uitbuiting van kinderen. Zogenaemde 'codes of conduct' vormen een geschikte basis voor de maatregelen die de toeristenindustrie zou kunnen nemen, zowel in Nederland als in Gambia. Maatregelen tegen kinderseksuïstme kunnen worden beschouwd als een gevaar voor de economie van het land die min of meer afhankelijk is van de toeristen industrie. Echter het bestrijden van seksueel kindermisbruik door toeristen is geen aanval op de toeristenindustrie zelf en zou zo ook niet gezien moeten worden. Het is eerder een uitdrukking van betrokkenheid als ook een verplichting om kinderen te beschermen tegen seksueel misbruik en seksuele uitbuiting.

Aanbevelingen

In het rapport zijn aanbevelingen gedaan, die gebaseerd zijn op suggesties van de ondervraagden, internationaal juridisch bindende verdragen en politieke afspraken, gemaakt tijdens de internationale conferenties tegen de seksuele uitbuiting van kinderen in Stockholm, in 1996, en Yokohama in 2001. Deze aanbevelingen zijn gericht aan de Gambiaanse en Nederlandse regeringen, politie en justitie, de toeristen industrie, niet-gouvernementele organisaties, de media, ouders and anderen die een rol kunnen spelen in de bestrijding van seksueel kindermisbruik.

Aanbevelingen zijn geformuleerd op het gebied van ontwikkeling, bewustwording, wetswijzigingen, wetshandhaving, opvang en onderzoek. De belangrijkste aanbevelingen gericht aan de Nederlandse regering, zijn die op het gebied van wetshandhaving. Nederland heeft een verplichting om Gambia te helpen bij de aanpak van kindersekstoerisme. De Gambiaanse politie moet getraind worden op het gebied kindermisbruik, kinderrechten de ontwikkeling van kinderen en kindvriendelijke interviewtechnieken. De benodigde financiering en expertise voor een dergelijke training kan bij het Nederlandse politiekorps gezocht worden, dat ervaring heeft met dergelijke zaken en dat al op andere vlakken training geeft aan het Gambiaanse politiekorps. De Nederlandse extraterritoriale wetgeving maakt het mogelijk dat Nederlandse toeristen die zich in Gambia schuldig maken een kindermisbruik, vervolgd kunnen worden als ze terug naar huis zijn gekeerd. Het is nu zaak ervoor te zorgen dat Gambia in staat wordt gesteld om hieraan medewerking te verlenen en in eigen land kindermisbruik te voorkomen en te bestraffen.